

de Architect

BOUWEN AAN EEN STAD DOE JE NIET ZONDER VAKBLAD

Stadsvernieuwing is wel wat meer dan een aantal woningen opknappen of een brug schilderen. Nieuwe sociaal-demografische inzichten, nieuwe technieken en recente regelgeving bepalen het moderne stedenbouwkundige denken. Bovendien is de problematiek rond stadsvernieuwing veel groter dan bij een gewoon bouwproject. En daarin ligt het bestaansrecht van het enige vakblad op het gebied van stadsvernieuwing: *Renovatie & Onderhoud*.

Een blad apart voor een vak apart.

Wie denkt dat in *Renovatie & Onderhoud* ongeveer dezelfde onderwerpen ter sprake komen als in *Cobouw* of de *Architect*, loopt een vakmatig risico.

Juist de specifieke regelgeving, de internationale trends, de bevindingen van stedenbouwkundigen en de technieken en methoden op het gebied van stadsvernieuwing vormen een informatieveld apart.

Een vakgebied dat in geen enkel ander vakblad zo breed belicht wordt als in *Renovatie & Onderhoud*. Daarom is een abonnement op dit unieke tijdschrift een vakmatige "must" voor iedereen die zich met stads- of dorpsvernieuwing bezighoudt. Of dat nu op technisch, of financieel-economisch of op bestuurlijk gebied is.

U kunt zich abonneren voor f 134,- per kalenderjaar door nevenstaande bon in een envelop – zonder postzegel – te sturen naar: Uitgeverij Ten Hagen BV, Antwoordnummer 1557, 2501 VC Den Haag

BON IK ABONNEER MIJ OP "RENOVATIE & ONDERHOUD"

à f 134,- per kalender-jaar (excl. 6% BTW). Dit abonnement loopt tot wederopzegging, ik ontvang 11 edities en de jaarlijkse Subsidiewijzer.

Bedrijfsnaam: _____

Persoonsnaam: _____

Functie: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Soort bedrijf: _____

Aantal medewerkers: _____ Telefoonnummer: _____

Stuur deze bon in een envelop – zonder postzegel – naar: Ten Hagen BV, Antwoordnummer 1557, 2501 VC Den Haag

Flexibel en verfrissend

Duinker en Van der Torre in de Dapperbuurt

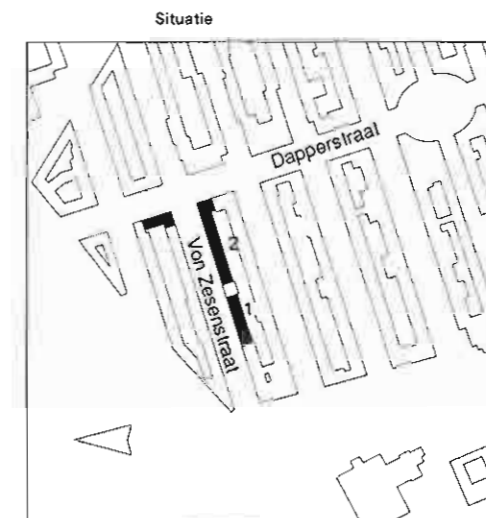
Vergeleken met de eerdere, spraakmakende projecten in de Jordaan en de Dapperbuurt betekenen de nieuwe invulprojecten van Duinker en Van der Torre, een voortzetting van dezelfde principes op een minder radicale wijze. Opvallende eigenschappen van de voorgaande projecten waren de schuifwanden in de woningplattengronden en de open trappehuizen en galerijen in de straatgevels, waarmee de rooilijn op eigenzinnige wijze zowel werd ontkend als bevestigd (zie *de Architect* januari 1989). De drie invullingen in de Amsterdamse Dapperbuurt zijn onmiskenbaar van de hand van Duinker en Van der Torre, maar moeten het zonder de bovengenoemde vernieuwende eigenschappen stellen.

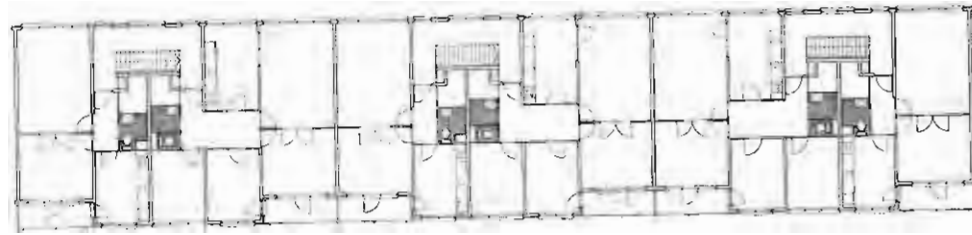
De nieuwe projecten grenzen aan de Von Zesenstraat. Twee ervan liggen tegenover elkaar op de hoek met de Dapperstraat en de derde is een invulling midden in de straatwand. Evenals bij de eerdere projecten zijn het de gevelopbouw met plint en kroonlijst, het gebruik van diverse tinten stucwerk en de geleding van de bouwmassa die een in de omgeving passend gevelbeeld opleveren. Aan de zijde van de Dapperstraat – een mede dankzij de aanwezigheid van een dagmarkt zeer levendige winkelstraat – zijn op de begane grond winkels en een café gevestigd. Deze ruimtes hebben een grotere verdiepinghoogte, zodat de bebouwing op de straathoeken iets hoger is geworden. De straathoeken worden bovendien geaccentueerd door de hoekbalkons. Op de ene hoek zijn deze balkons rond en gesloten, op de andere juist hoekig en open.

De toetreding van daglicht heeft een grote rol gespeeld bij het ontwerpen van de woningen. De bouwblokken zijn erg ondiep. Door de woningen breed en ondiep te maken, is het geveloppervlak van de woningen vergroot en krijgen de bouwblokken wat meer lucht. Opvallend in de straatgevels zijn de brede ramen, op sommige plaatsen zelfs tot strookvensters aaneengekoppeld. Dit bij uitstek moderne gevelprincipe, dat sterk afwijkt van de in de negentiende eeuwse wijk gehanteerde verticale raamindeling, blijkt zich

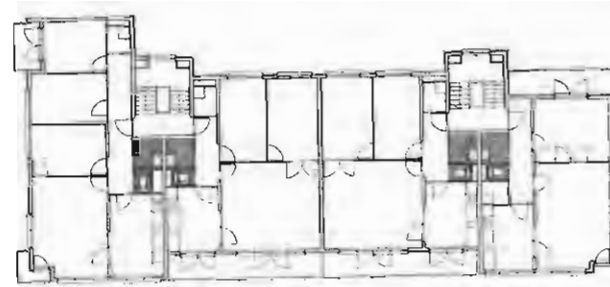

Hoek Dapperstraat/Von Zesenstraat, lokatie 2.

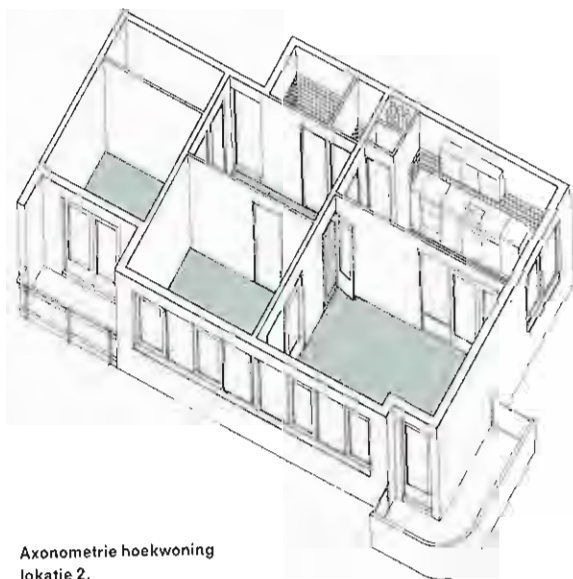

Eerste, tweede en derde verdieping Von Zesenstraat, lokatie 1.

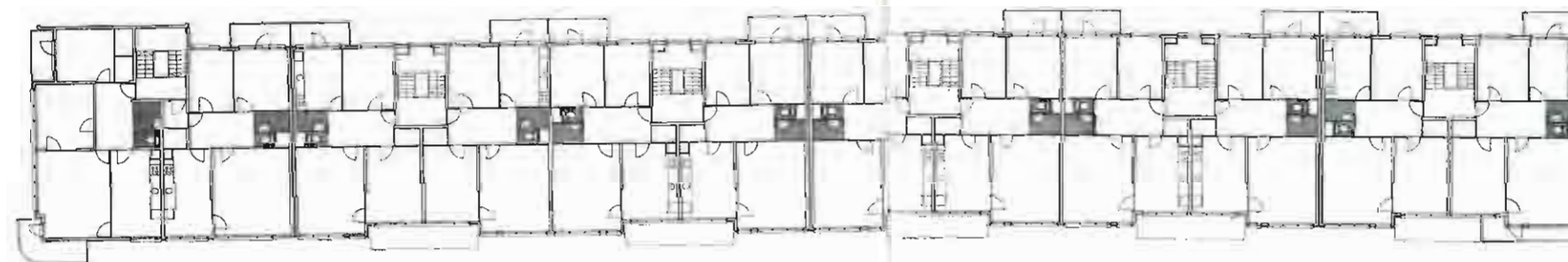
Eerste, tweede en derde verdieping Dapperstraat, lokatie 3.

Axonometrie hoekwoning lokatie 2.

Hoek Dapperstraat Von Zesenstraat, lokatie 3.

Eerste, tweede en derde verdieping Von Zesenstraat, lokatie 2.

Gevel Von Zesenstraat, lokatie 2.

moeiteloos te voegen in de straatwanden. Het illustreert goed de stelling van Duinker en Van der Torre dat nieuwbouw in een bestaande wijk moet worden ingepast zonder hierbij historiserend te werk te gaan. De ontwerpen zijn dan ook in vormtaal en materiaalgebruik compromisloos eigentijds, maar zijn qua maat en schaal in de omgeving geïntegreerd.

De invulling midden in de straatwand van de Von Zesenstraat is de meest strakke van de drie projecten. Een strak ritme van ramen is over de volle breedte van de invulling doorgezet. Dit ritme wordt op de begane grond slechts onderbroken door dubbele openslaande deuren, waarachter de trappehuizen zijn te vinden. Op de vierde verdieping, boven de liftgrens, zijn HAT-eenheden geplaatst, bereikbaar via een galerij aan de straatzijde. Ook bij de twee andere blokken zijn op de bovenste verdieping HAT-eenheden te vinden, iets naar achteren geschoven ten opzichte van de rooilijn. Ter plaatse van de hoeken met de Dapperstraat zijn de trappehuizen in de oksels van de bouwblokken gesitueerd. Deze trappehuizen zijn als gevolg van de bijna geheel inpandige positie helaas erg donker geworden.

De in voorgaande projecten toegepaste schuifwanden zijn bij bezuinigingen uit de plattegronden verdwenen. Wel vinden we in bijna alle woningen nog steeds de glaswanden met deuren terug tussen woonkamer en keuken en tussen woonkamer en slaapkamer. De aanwezigheid van deze glaspuien biedt de mogelijkheid verschillende ruimtes aan elkaar te koppelen en op een afwijkende wijze te gebruiken. De transparantie binnen de woningen en de interne circuits zorgen ervoor dat de woningen groter lijken. Toch levert de aanwezigheid van de glaswanden ook problemen op. Het bruikbare wandoppervlak in de woningen wordt namelijk sterk verminderd, hetgeen onder andere in sommige eetkeukens problemen oplevert bij de plaatsing van de eettafel. Ook wordt de indeling van veel kamers sterk bepaald door de extra deuropening. Maar ondanks deze beperkingen, die inherent zijn aan de gekozen vorm van flexibiliteit, hebben Duinker en Van der Torre hier laten zien ook bij steeds verder teruglopende budgetten in staat te zijn verfrissende projecten te realiseren, zonder dat hierbij de woningplattegronden sluitpost van de begroting worden.

HANS STOUTJESDIJK
Foto's GER VAN DER VLUGT

VON ZESENSTRAAT/DAPPERSTRAAT TE AMSTERDAM *Opdrachtgever* Stichting Lieven de Key, Amsterdam *Ontwerp* Duinker, van der Torre, samenwerkende architecten, Amsterdam *Technische uitwerking* i.s.m. Bouwkundig Werkburo Stramien 2000 *Constructeur* Bouwadviesburo Strackee bv, Amsterdam *Aannemer* Verenigde Dura bedrijven, Amsterdam *Aanvang bouw* april 1989 *Oplevering* juli 1990 *Bruto vloeroppervlak* 9.500 m² *Bruto inhoud* 26.100 m³ *Bouwkosten* f 8.561.000.- exclusief BTW, inclusief installaties.